

Sygn. akt I C 528/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Monika Brzozowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Dorota Pecura

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2015 r. **w** Ostrowi Mazowieckiej

na rozprawie

sprawy z powództwa M. O.

przeciwko A. Z. i B. Z.

o zapłatę

orzeka:

1. Uchyla wyrok zaoczny wydany w dniu 5 czerwca 2013 r. w stosunku do pozwanej B. Z. i w stosunku do tej pozwanej oddala powództwo w całości,
2. Utrzymuje w mocy wyrok zaoczny wydany w dniu 5 czerwca 2013 r. w stosunku do pozwanego A. Z.,
3. Zasądza od pozwanego A. Z. na rzecz powoda M. O. kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście, 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
4. Zasądza od powoda M. O. na rzecz pozwanej B. Z. kwotę 4 651 zł (cztery tysiące sześćset pięćdziesiąt jeden, 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset, 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
5. Nakazuje pobrać od powoda M. O. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Ostrowi Mazowieckiej kwotę 735,51 zł (siedemset trzydzieści pięć złotych pięćdziesiąt jeden groszy) tytułem pokrycia wydatków w sprawie.

Sygn. akt I C 528/12

UZASADNIENIE

Powód M. O. w dniu 30.11.2012 r. złożył pozew, w którym wniósł o zasądzenie od pozwanych A. Z. i B. Z. solidarnie na rzecz powoda kwoty 58 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.12.2009 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że na podstawie szeregu nieprzerwanych indosów nabył wszelkie prawa wynikające z weksla własnego, wystawionego przez pozwanych w celu zabezpieczenia realizacji umowy leasingu operacyjnego zawartej przez pozwanych ze spółką pod firmą Inwestor Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O., wypełnionego w dniu 16.11.2009 roku przez remitenta z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanych z przedmiotu leasingu. Weksel opatrzone terminem płatności 30.11.2009 roku oraz klauzulą „bez

protestu". Przed terminem płatności weksel ten został zindosowany w dniu 28.11.2009 roku przez remitenta na rzecz spółki pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., która dokonała następnie indosu weksla w dniu 29.01.2010 roku na rzecz powoda wraz z wszelkimi prawami mu przysługującymi.

Powód wezwał pozwanych w dniu 24.11.2012 roku do wykupu weksla wyznaczając im termin płatności 3 dni od daty otrzymania wezwania.

Pozwani nie uregulowali zobowiązania wekslowego w żadnej części do dnia wniesienia pozwu (pozew – k. 2 - 3).

Wyrokiem zaocznym z dnia 05.06.2013 r. Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej uwzględnił w całości żądanie pozwu i orzekł o kosztach postępowania (wyrok zaoczny – k. 34).

Pozwani Andrzej Z. i B. Z. złożyli sprzeciw od powyższego wyroku, w którym wnieśli o jego uchylenie, oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazali, że w ramach prowadzonej przez pozwanych działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej (...) s.c. (...), w dniu 25.05.1999 r. pozwani zawarli z Inwestor Sp. z o.o. (dalej: Inwestor) umowę leasingu operacyjnego na sprzęt komputerowy i oprogramowanie (dalej: (...)), w której zobowiązali się do uiszczania opłat leasingowych na rzecz Inwestora.

Zgodnie z Umową, termin jej wygaśnięcia został określony na dzień 30.04.2001 r.

Oplaty leasingowe były płatne przez pozwanych w terminach określonych w harmonogramie opłat do Umowy, miesięcznie od dnia 25.05.1999 r. Termin płatności ostatniej opłaty został określony na dzień 22.04.2001 r.

Wszystkie opłaty leasingowe zostały przez pozwanych uiszczone na rzecz Inwestora. Umowa wygasła zatem w dniu 30.04.2001 r.

Zgodnie z Warunkami Umowy, pozwani mieli złożyć leasingodawcy – Inwestorowi weksel własny in blanco bez protestu i upoważnić leasingodawcę do wypełnienia weksla w razie niewywiązania się z warunków Umowy, na sumę zobowiązań wraz z odsetkami należnymi za opóźnienie w wysokości podwójnych odsetek ustawowych oraz kosztami sądowymi na dzień płatności weksla.

Pozwani podnieśli, że pozwana B. Z. nie podpisała weksla, a jej podpis na wekslu załączonym przez powoda do akt sprawy nie jest autentyczny. Prawdopodobnie został sfalszowany.

Po wygaśnięciu Umowy leasingu, strony nie pozostawały w żadnych kontaktach handlowych.

W dalszej części uzasadnienia, pozwani wskazali, że kwestionują swoją odpowiedzialność w niniejszej sprawie co do zasady, oraz - z ostrożności procesowej - co do wysokości.

Podnieśli, że z załączonego do pozwu i sporządzonego przez Inwestora wyliczenia do weksla wynika, że kwota roszczenia objętego pozwem obejmuje bezumowne używanie od dnia 01.12.2006 r. do dnia 30.11.2009 r. w wysokości 50 733,84 zł oraz odsetki liczone od 1/30 średniej opłaty za każdy dzień w wysokości 9 336,67 zł, z pomniejszeniem o kwotę depozytu gwarancyjnego w kwocie 1 375,53 zł, łącznie kwotę 58 694,98 zł.

Brak jest jednak wskazania na jakiej podstawie powstało powyższe zobowiązanie pozwanych, w szczególności nie powołano konkretnego postanowienia Umowy bądź przepisu prawa, z którego wynikałoby roszczenie.

Pozwani podnieśli też zarzut wygaśnięcia zobowiązania będącego podstawą wystawienia weksla.

W ocenie pozwanych wygaśnięcie Umowy w dniu 30 kwietnia 2001 r. oznaczało zakończenie stosunku prawnego między stronami, a w konsekwencji brak podstawy prawnej do dochodzenia ewentualnych roszczeń na podstawie Umowy po terminie jej wygaśnięcia.

Ponadto, wystawiony do Umowy weksel miał charakter weksla in blanco. Weksel ten zawierał jedynie podpis pozwanego oraz rzekomy podpis pozwanej. W pozostałym zakresie na mocy Warunków Umowy, Inwestor miał upoważnienie do wypełnienia weksla w razie niewywiązania się z warunków Umowy, na sumę zobowiązań wraz z odsetkami należnymi za opóźnienie w wysokości podwójnych odsetek ustawowych oraz kosztami sądowymi na dzień płatności weksla.

Jak wynika z dokumentów załączonych do pozwu, weksel został uzupełniony przez Inwestora, który jako datę wystawienia weksla wskazał 16.11.2009 r.

Data wystawienia weksla powinna jednak oznaczać dzień powstania zobowiązania wekslowego i być rozumiana jako dzień, w którym uprawniony wierzyciel otrzymał od dłużnika podpisany przez niego dokument wekslowy (zob. M. Czarnecki. L. Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz Wydawnictwo CH Beck, Warszawa 2000, str. 178).

W przypadku weksla in blanco za datę wystawienia weksla należy uznać datę, w której dłużnik podpisał weksel niepełny z zamiarem zaciągnięcia zobowiązania wekslowego i wydał go wierzycielowi, a ten przyjął weksel in blanco na zabezpieczenie swojego roszczenia (zob. M. Czarnecki. L. Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz Wydawnictwo CH Beck, Warszawa 2000, str. 179).

Uzupełniając datę wystawienia, wierzyciel nie powinien wpisywać daty, w której uzupełnia weksel ani jakiegokolwiek innej dowolnej daty, lecz datę, w której faktycznie otrzymał weksel od dłużnika (zob. M. Czarnecki. L. Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz Wydawnictwo CH Beck, Warszawa 2000, str. 179).

Z Warunków Umowy wynika, iż weksel został złożony w dniu zawarcia Umowy, tj. 25.05.1999 r. Powyższa data stanowi zarazem datę zaciągnięcia zobowiązania wekslowego.

W ocenie pozwanych Inwestor dokonał zmiany treści weksla, przekreślając rok kalendarzowy 19__ r. i dopisując 2009 r.

Zarzut zmiany tekstu weksla jest przy tym skuteczny wobec każdego nabywcy weksla (zob. M. Czarnecki. L. Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz Wydawnictwo CH Beck, Warszawa 2000, str. 252).

W ocenie pozwanych, skutek zmiany tekstu weksla, weksel stał się nieważny, a zatem nie istnieje odpowiedzialność pozwanych względem powoda na podstawie weksla.

Pozwani podnieśli także zarzut nadużycia prawa podmiotowego przez powoda. Wskazali, że dokonali zapłaty wszystkich opłat leasingowych z tytułu Umowy na rzecz Inwestora i pozostawali w przekonaniu, iż wyleasingowany sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem stanowi ich własność. Przekonanie to było uzasadnione tym, iż do momentu doręczenia pozwanym wyroku zaocznego, Inwestor w żaden sposób nie kwestionował faktu posiadania przez pozwanych wyleasingowanego sprzętu komputerowego po zakończeniu leasingu. Inwestor nie wzywał pozwanych do zwrotu sprzętu, nie podejmował również kroków na drodze postępowania sądowego, którego celem byłoby wyegzekwowanie od pozwanych rzeczy objętych leasingiem. Inwestor nie poinformował również pozwanych, iż w związku z rzekomym bezumownym korzystaniem z wyleasingowanego sprzętu ma zamiar wypełnić weksel i ewentualnie dochodzić roszczeń na jego podstawie bądź przenieść weksel na inne osoby. Używany sprzęt komputerowy jest praktycznie nie do sprzedania. W ocenie pozwanych, Inwestor miał zatem świadomość iż po zakończeniu leasingu wyleasingowany sprzęt jest bezwartościowy, dlatego nie dochodził zwrotu sprzętu. Inwestor z pewnością nie poniósł żadnej szkody w związku z zawarciem Umowy z pozwanymi, a co więcej uzyskał stosowny zysk.

Pozwani wskazali, że pomimo, iż termin płatności weksła został oznaczony jako 30.11.2009 r., to dopiero w dniu 30.11.2012 r. – tj. ostatniego dnia przedawnienia roszczenia wekslowego - powód wystąpił z pozwem przeciwko pozwanym dochodząc zapłaty kwoty głównej oraz odsetek za okres wsteczny od dnia 01.12.2009 r. do dnia zapłaty.

W ocenie pozwanych, zarówno działanie Inwestora i powoda, jak i spółki (...) było działaniem celowym i zaplanowanym mającym na celu uzyskanie od pozwanych nieuzasadnionych korzyści majątkowych.

Pozwani powołując się na art. 10 i 17 Prawa wekslowego wskazali również, że nabywając weksel powód wiedział, że Inwestor wypełnił weksel niezgodnie z porozumieniem, uzupełniając go o kwotę nienależną Inwestorowi w stosunku do pozwanych. Co więcej, sam powód celowo przedłużał wystąpienie z roszczeniem przeciwko pozwanym na podstawie weksła, celem uzyskania jak najwyższych odsetek.

Ponadto, w ocenie pozwanych, indosy w weksła mają charakter pozorny i stanowią celowe i zaplanowane działania Inwestora, O. i powoda, których celem jest uzyskanie wyłącznie jak najwyższych korzyści majątkowych bez podstaw prawnej. Działania te mają ponadto na celu wyrządzenie szkody pozwanym.

W ocenie pozwanych, Inwestor, O. i powód wiedzieli o istnieniu zarzutów wynikających ze stosunku podstawowego i celem uniknięcia możliwości podniesienia tych zarzutów przez pozwanych dokonali pozornych indosów weksła.

Powyższe przekonania pozwanych uzasadnione są okolicznościami sprawy dotyczącej zapłaty na podstawie weksła wszczętej przeciwko P. P.. Powyższa sprawa stanowi dowód na współpracę Inwestora i O. w zakresie dochodzenia roszczeń wekslowych i świadczy o pozorności indosu wekslowego, co najmniej w zakresie dokonanego przez Inwestora indosu na O..

Wobec pozorności indosów weksła oraz nabycia weksła przez powoda w złej wierze, możliwe jest zatem podnoszenie przez pozwanych zarzutów dotyczących uzupełnienia weksła niezgodnie z porozumieniem zawartym w Warunkach Umowy.

Pozwani wskazali, że termin płatności weksła został oznaczony na dzień 30.11.2009 r. Z kolei indos weksła dokonany przez Inwestora na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. pochodzi z daty 28.11.2009 r. Jednakże kolejny indos, dokonany przez O. na rzecz powoda został opatrzony datą 29.01.2010 r., tj. datą po upływie terminu płatności weksła.

Zgodnie z art. 20 Prawa wekslowego, indos po terminie płatności ma te same skutki, co indos przed tym terminem. Indos jednak po proteście z powodu niezapłacenia lub po upływie terminu, ustanowionego dla protestu, ma tylko skutki zwykłego przelewu.

W zakresie przelewu zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego, w tym w szczególności art. 513 § 1 k.c., zgodnie z którym dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie.

Weksel został opatrzony klauzulą bez protestu. Z tego względu, z uwagi na dokonanie indosu na powoda po terminie płatności weksła, pozwanym przysługują wobec powoda wszelkie zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego łączącego pozwanych z Inwestorem.

W dalszej części uzasadnienia sprzeciwu pozwani zakwestionowali dokonane przez powoda wyliczenia w zakresie bezumownego korzystania z rzeczy. Wskazali też, iż skutek zasiedzenia, stali się właścicielami wyleasingowanego sprzętu komputerowego. Termin zasiedzenia upłynął w dniu 30 kwietnia 2004 r.

Pozwani podnieśli również, że z uwagi na przedawnienie roszczeń Inwestora względem pozwanych o zapłatę kary umownej, w dniu 16 listopada 2009 r. Inwestor nie miał prawa do uzupełnienia weksła i dochodzenia jego zapłaty. Dodatkowo, w przypadku, gdy podstawą roszczeń powoda jest kara umowna naliczona przez Inwestora na podstawie

§ 53 lub § 56 Warunków Umowy oraz w przypadku uznania, iż jest ona zasadna wskazali, iż kara ta jest rażąco wygórowana, wobec czego wnieśli o jej miarkowanie.

Pozwani zakwestionowali również zasadność żądania powoda w zakresie odsetek od dnia 01.12.2009 r. do dnia zapłaty oraz fakt przedstawienia pozwanym weksla do zapłaty.

Załączone do pozwu wezwania do wykupu weksla zostały opatrzone datą 24.11.2012 r. Z tego dnia pochodzą także załączone do pozwu dowody nadania. Pozwani zakwestionowali fakt doręczenia im ww. wezwań do wykupu weksli. Powód nie wykazał, iż wezwania do wykupu weksli zostały pozwanym doręczone, gdyż załączył do pozwu jedynie dowody nadania ww. wezwań, a nie dowody doręczenia (sprzeciw od wyroku zaocznego – k. 41 - 57).

Powód w replice na odpowiedź na pozew wniósł o utrzymanie w mocy w całości wyroku zaocznego wydanego przez Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej w niniejszej sprawie i zasądzenie na rzecz strony powodowej kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że jeżeli wystawca weksla in blanco wystawionego na zabezpieczenie powołuje się w procesie na stosunek podstawowy, to na nim ciąży ciężar dowodu, że weksel ten został przez remitenta wypełniony niezgodnie z udzielonym przez niego upoważnieniem. Z kolei dochodząc wiarygodności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla.

Pozwani winni wykazać, że kwota żądana przez stronę powodową w rzeczywistości nie należy mu się. Tymczasem pozwani nie uczynili tego, pomimo przedstawienia przez powoda stosownego wyliczenia jak i wiedzy pozwanych, co było przyczyną i tytułem tego obciążenia (określoną także przez powoda w pozwie).

Zasadą (wywodzącą się z zapisów prawa wekslowego) jest, że każdy, kto nabywa weksel, może liczyć na to, że zakres odpowiedzialności dłużników wekslowych jest określony przez treść dokumentu w postaci weksla. W tym właśnie przejawia się także zasada materialnej surowości zobowiązania wekslowego. Jeżeli więc prawa z weksla zostały przeniesione przez indos, to ochrona wierzycieli wekslowych, wyraża się właśnie w wyłączeniu dopuszczalności zasłaniania się przez dłużników wekslowych zarzutami opartymi na ich stosunkach osobistych z wystawcą lub posiadaczami poprzednimi. Treść prawa nabywcy weksla określona jest w zasadzie tylko tekstem zawartym w wekslu, a stosunki osobiste dłużnika wekslowego nie znajdują wyrazu w tekście weksla. Nie można więc przeciwko prawu nabywcy podnosić opartych na nich zarzutów - co robią pozwani w niniejszej sprawie przy zarzucie kwestionującym wysokość dochodzonego roszczenia. W tym właśnie wyraża się abstrakcyjny, oderwany od stosunku stanowiącego podstawę wystawienia weksla, charakter zobowiązania wekslowego.

Podnoszone przez pozwanych zarzuty nie mogą odnosić się do indosatariusza (powoda), którego z poprzednimi posiadaczami prawnymi przedmiotowego weksla nigdy nie łączył żaden stosunek prawny o charakterze cywilnoprawnym, ani też pozwany nigdy nie udzielił powodowi jakiegokolwiek upoważnienia do wypełnienia tego weksla. Powód zaś nabył weksel już wypełniony, zawierający wszystkie wymagane prawem wekslowym rekwizyty, a co za tym idzie zawierający ważne zobowiązanie wekslowe. (...) Sp. z o.o. zapewniła powoda przy nabyciu przedmiotowego weksla, iż roszczenia przysługujące względem pozwanej wpisane zostały zgodnie z upoważnieniem udzielonym przez pozwanych.

Powód jest właścicielem weksla zindosowanego przed terminem jego płatności i korzysta z dobrodziejstw jakie przysługiwały pierwszemu nabywcy weksla, tj. (...) Sp. z o.o. Bez znaczenia jest przy tym, iż ponowne zbycie weksla nastąpiło już po terminie płatności. Nabycie praw z weksla nastąpiło w granicach w jakich przysługiwało ono zbywcy, tj. (...) Sp. z o.o., także jeżeli chodzi o dobrodziejstwa jakie daje indos dokonany przed terminem płatności - "cywilna pretensja" pozwanych ze stosunku cywilnoprawnego nie przeszła, w niniejszej sprawie, na powoda.

Według poglądu dominującego w doktrynie w zależności od tego, czy chodzi o weksel zupełny (a z tym mamy w niniejszej sprawie do czynienia) czy weksel niezupełny, dłużnik wekslowy może podnosić innego rodzaju zarzuty

wobec indosatariusza, w pierwszym wypadku oparte tylko na treści weksła, w drugim - także na treści zobowiązania podstawowego, zarzuty osobiste tego rodzaju nie służą już jednak wobec dalszych indosatariuszy.

Przedmiotowy weksel bezspornie wykazuje, iż zachowany został nieprzerwany szereg indosów wekslowych w rozumieniu art. 16 ust. 1 prawa wekslowego. Oznacza to, że powód (posiadacz weksła) mógł uzyskać legitymację formalną do dochodzenia należności z weksła od wystawcy (pозwanyh).

Indos własnościowy służy do przenoszenia wierzytelności wekslowej na kolejnych posiadaczy weksła (art. 14 i 16 prawa wekslowego). Pierwszym indosantem wekslowym powinien być remitent (pierwszy uprawniony z weksła). Nabywca wierzytelności wekslowej (indosatariusz) może dochodzić sumy wekslowej od wszystkich dłużników wekslowych, w tym także od wystawcy weksła, jeżeli przysługuje mu tzw. legitymacja formalna określona w art. 16 ust. 1 prawa wekslowego. Przepis ten wprowadza domniemanie prawne istnienia takiej legitymacji indosatariusza, gdy spełnione są co najmniej dwa wymagania: indosatariusz jest w posiadaniu weksła i wykazuje swoje prawa nieprzerwanym szeregiem indosów. Określenie legitymacji formalnej indosatariusza pozwala na prawną identyfikację osoby uprawnionej z weksła. Jeżeli dłużnik wekslowy płaci sumę wekslową takiemu indosatariuszowi, skutecznie zwalnia się z zobowiązania wekslowego.

Na wekslu złożonym przez powoda - indosatariusza, do akt sprawy znajdują się dwa indosy własnościowe, przy czym pierwszy indos pochodzi od remitenta (leasingobiorcy), a uprawnienia z weksła własnego nabył ostatecznie indosatariusz (powód). Indosy zostały podpisane, użyto w nich właściwych formuł indosowanych, indosy zachowują układ pozwalający na stwierdzenie ich kolejności.

Odnosząc się kolejno do zarzutów strony pozwanej powód podniósł, że weksel, którego dotyczy niniejsze postępowanie w chwili wystawienia był wekslem in blanco o charakterze gwarancyjnym. Zabezpieczał przyszłe roszczenia Inwestor Sp. z o.o. w O., mogące wyniknąć z zawieranej z wystawcą weksła umowy leasingowej. Stroną tejże umowy byli pozwani i można z dalece wysokim prawdopodobieństwem, graniczącym z pewnością, przyjąć, iż otrzymali oni egzemplarze umowy wraz z warunkami, znali oni więc jej treść i warunki. Biorąc pod uwagę przy tym, iż otrzymali oni wraz z pozwem szczegółowe wyliczenie roszczenia ze wskazaniem, iż chodzi o bezumowne użytkowanie przedmiotu leasingu, stwierdzić należy, iż nie jest prawdą o niemożliwości zweryfikowania przez pozwanych dochodzonego przez stronę powodową roszczenia wpisanego na weksel.

Z treści sprzeciwu pozwanych wynika, iż nie zwrócili oni przedmiotu leasingu, tak więc postępowanie Inwestor Sp. z o.o., który skorzystał z uprawnienia do naliczenia kwoty zgodnie z § 56 Warunków Umowy Leasingu Operacyjnego była bez wątplenia zasadna.

Przy tym trudno zaakceptować tezę pozwanych o zasiedzeniu przedmiotu leasingu.

Umowa leasingu nie przewidywała "automatycznego" przeniesienia leasingowanego przedmiotu po zakończeniu okresu leasingu. Ewentualnie przysługiwało im prawo pierwokupu, jednakże pozwani nie tylko nie wykazali, że spółka Inwestor Sp. z o.o. zaproponowała im wykup przedmiotu leasingu na zasadach pierwokupu, a oni złożyli stosowne oświadczenie o skorzystaniu z tego prawa, ale nawet nie podnieśli takiego twierdzenia. W związku z tym należy przyjąć, że twierdzenie, iż "byli przeświadczeni, że służy im prawo własności do rzeczy objętych leasingiem, a to przekonanie było usprawiedliwione ww. okolicznościami" jest całkowicie nieprawdziwe i chybione - mieli oni pełną świadomość nie wykupienia przedmiotu leasingu.

Nieprawdą też jest, „że po zakończeniu leasingu Inwestor w żaden sposób nie wzywał pozwanych do zwrotu przedmiotu leasingu". W odpowiedzi na sprzeciw powód podjął czynności weryfikujące twierdzenia pozwanych i zostało ustalone, iż Inwestor Sp. z o.o. wysyłało takie wezwania na wskazane przez pozwanych adresy zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Powód podniósł, że o ile termin realizacji umowy leasingu operacyjnego nr (...) z dnia 25 maja 1999 r. upłynął 30 kwietnia 2001 r., to nie oznacza to wygaśnięcia zobowiązań pozwanych wynikających z tejże umowy. Zobowiązania te

bowiem przekształciły się i nabrały charakteru roszczeniowego w związku z bezspornym niedotrzymaniem warunków umowy leasingowej i niezwróceniem przez pozwanych przedmiotu leasingu. Przyjęcie kreowanej przez pozwanych tezy o łączeniu terminu realizacji umowy z wygaśnięciem wszelkich zobowiązań z nią związanych prowadzi do niewytłumaczalnego naruszenia równowagi kontraktowej stron umowy uniemożliwiającej chociażby dochodzenia zwrotu przedmiotów będących własnością jednej ze stron stosunku zobowiązaniowego, czy choćby opłat związanych z nieuczciwym postępowaniem kontrahenta, który występuje przeciw treści łączącego go ze stroną stosunku umownego - co ma miejsce w rozpatrywanym przypadku.

Jeżeli chodzi o argumenty strony pozwanej jakby data wystawienia weksła stanowiła o nieważności weksła, to twierdzenia te są całkowicie pozbawione podstawy prawnej. Okoliczności podniesione przez pozwanych jak i przedstawione dotychczas w sprawie dowody, absolutnie nie mogą prowadzić do takich wniosków.

Art. 1 Prawa wekslowego wymienia części składowe weksła trasowanego, zwane cechami, które z nich są istotne wskazuje natomiast art. 2 Prawa wekslowego. Podobną metodą regulacji posłużył się ustawodawca, jeśli chodzi o weksel własny; art. 101 Prawa wekslowego wymienia części składowe tego weksła, natomiast art. 102 wskazuje, które z nich są istotne. Według powyższych przepisów weksel, zarówno trasowany jak i własny, jest dokumentem mającym dokładnie przez prawo określoną formę. Jest to przy tym sformalizowane, z którego wypływają dwa wnioski: nie jest wymagane spełnienie żadnych dalszych przesłanek, lecz od spełnienia wymaganych przesłanek uzależnione jest traktowanie dokumentu jako weksła trasowanego lub własnego, czyli - ważność weksła.

W przedmiotowej sprawie weksel, na podstawie którego powód domaga się od pozwanych zapłaty sumy wekslowej zawiera wszystkie wymagane prawem wekslowym rekwizyty, a co za tym idzie zawiera ważne zobowiązanie wekslowe.

Warunkiem odpowiedzialności wystawcy weksła jest m.in. jego podpis tj. co najmniej nazwisko, który pełni funkcję indywidualizacyjną i identyfikacyjną. Dokument pozbawiony podpisu wystawcy nie będzie uważany za weksel, choćby zawierał pozostałe, istotne części składowe weksła. Pogląd ten wyrażony został w sposób jednoznaczny w orzecznictwie i doktrynie.

Weksel wystawiony przez pozwanych posiada podpisy złożone przez pozwanych bezspornie ich identyfikujące.

W tej kwestii oraz przy zaistniałych okolicznościach faktycznych nie ma znaczenia data wystawienia weksła jeżeli w tej dacie pozwani żyli, nie byli ograniczeni w czynnościach prawnych i korzystali z nich w obrocie czy to konsumenckim czy gospodarczym.

Nie może ostać się także teza pozwanych o dokonaniu przez Inwestor Sp. z o.o. zmian w treści przedmiotowego weksła. Teza ta to tylko głośne stwierdzenie pozwanych nie poparte jakimkolwiek materiałem dowodowym odnoszącym się konkretnie do tego zarzutu (np. opinia rzeczoznawcy) i w żaden sposób nie może być brane pod uwagę przy dokonywaniu oceny przedmiotowej sprawy.

Sam weksel nie nosi jakichkolwiek znamion przerobienia podrobienia czy też sfalszowania.

Powód podniósł też, że w realiach niniejszej sprawy nie ma zastosowania art. 5 k.c. Przede wszystkim pozwani nie wskazali, jakie konkretnie zasady współżycia społecznego miałyby przemawiać za oddaleniem powództwa w niniejszej sprawie. Opisane przy tym okoliczności mające świadczyć jakoby o złamaniu tychże przez powoda, Inwestor Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o. nie stanowią przesłanki pozwalającej na skorzystanie z instytucji ukonstytuowanej w treści art. 5 k.c. Zawierając umowę leasingu operacyjnego pozwani działali w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zaś wystawiając weksel in blanco podjęli związane z tym ryzyko.

W ocenie strony powodowej pozwani nie wykazali też, pomimo wyraźnej dyspozycji art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., zaistnienia przesłanek z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe, tj. nabycia weksła przez posiadacza w złej wierze albo dopuszczenia się przy nabyciu rażącego niedbalstwa.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 25 maja 1999 r. została zawarta umowa leasingu operacyjnego nr (...) pomiędzy (...) s.c. Z. A., Z. B. z siedzibą w W. jako leasingobiorcą, a Inwestor Sp. z o.o. z siedzibą w O., której przedmiotem był sprzęt komputerowy i oprogramowanie komputerowe opisane w Akcie Wydawania/Przyjęcia Przedmiotu Leasingu. Na podstawie tej umowy leasingobiorca zobowiązał się do wypełnienia warunków wynikających z umowy oraz będących jej integralną częścią Ogólnych Warunków Leasingu i Harmonogramu Opłat Leasingowych (dowód: umowa – k. 20, Akt Wydania/Przyjęcia Przedmiotu Leasingu – k. 23).

Zgodnie z § 11 Warunków Umowy Leasingu Operacyjnego obowiązujących od dnia 24 maja 1999 r. w celu zabezpieczenia realizacji postanowień umowy leasingobiorca złożył leasingodawcy weksel własny „in blanco” bez protestu i upoważnił leasingodawcę do wypełnienia weksla w razie nie wywiązania się z warunków umowy, na sumę zobowiązań wraz z odsetkami należnymi za opóźnienie w wysokości podwójnych odsetek ustawowych oraz kosztami sądowymi na dzień płatności weksla (dowód: Warunki Umowy Leasingu Operacyjnego obowiązujących od dnia 24 maja 1999 r. – k. 21).

Weksel mający stanowić zabezpieczenie umowy został podpisany jedynie przez A. Z.. Podpis (...) nie został nakreślony przez pozwaną B. Z. (dowód: opinia biegłego – k. 276 – 282).

Po zakończeniu umowy leasingu przedmiot umowy nie został zwrócony leasingodawcy (okoliczność bezsporna). W związku z powyższym złożony przez leasingobiorcę weksel został wypełniony przez Inwestor Sp. z o.o. w O. w dniu 16.11.2009 r. na kwotę 58 000 zł. Jako termin płatności została wskazana data 30.11.2009 r., natomiast jako miejsce płatności O.. W dniu 28.11.2009 r. weksel został przeniesiony przez Inwestora na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Kolejno, w dniu 29 stycznia 2010 r. (...) Sp. z o.o. przeniosło weksel na M. O. (dowód: weksel – k. 5).

Pismami z dnia 24.11.2012 r. powód poinformował pozwanych, że w wyniku nieprzerwanych indosów stał się posiadaczem wystawionego przez nich weksla własnego „in blanco” wypełnionego przez spółkę pod firmą Inwestor Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu na kwotę 58 000 zł, opatrzonego klauzulą „bez protestu” oraz terminem płatności 30.11.2009 roku, zindosowanego przed terminem płatności weksla. Powód wezwał pozwanych do dobrowolnego wykupu weksla poprzez solidarną zapłatę sumy wekslowej wraz z należnymi odsetkami ustawowymi - liczonymi od terminu płatności weksla do aż do dnia zapłaty, w nieprzekraczalnym terminie 3 dni od daty otrzymania wezwania (dowód: wezwania do wykupu weksla wraz z potwierdzeniem nadania – k. 6 – 9).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy w odniesieniu do pozwanej B. Z., z uwagi na podniesione przez nią zarzuty, zależało w pierwszej kolejności od ustalenia, czy podpisała ona weksel stanowiący podstawę roszczenia powoda.

Pozwana w trakcie przesłuchania informacyjnego na rozprawie w dniu 08.05.2014. podała, że nie podpisywała weksla i nic o nim nie wie (protokół rozprawy – k. 161 – 162).

Na okoliczność ustalenia, czy podpis złożony pod wekslem przez B. Z. jest podpisem własnoręcznym i autentycznym pozwanej Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu badań identyfikacyjnych pisma ręcznego, podpisów, pisma maszynowego i odcisków pieczęci W. B.. Biegły w sporządzonej opinii, na podstawie przeprowadzonych badań graficzno-porównawczych, wskazał, że grafizm widoczny w kwestionowanym podpisie w wielu punktach nie koresponduje z indywidualnymi cechami grafizmu liter i wyrazów zawartymi w materiale porównawczym wskazanym jako pismo pozwanej. Jednak oprócz cech różnych biegły stwierdził także występowanie znaczących cech wspólnych. Świadczy to, zdaniem biegłego, że podpis prawdopodobnie nie został nakreślony przez B. Z., ale jednocześnie występowanie znaczących cech rozbieżnych, jak i zbieżnych nie pozwana na wydanie kategoriycznych opinii w tej kwestii. W związku ze znaczącymi różnicami w grafizmie pisma zakwalifikowanego jako porównawcze zasadnym jest

zdobycie obszernego materiału porównawczego bezwplywowego, który pozwoli na przeprowadzenie pełnej analizy pisma pozwanej i udzielenia kategorycznej odpowiedzi na zadane pytanie (opinia biegłego – k. 171 - 177).

W związku z taką treścią opinii biegłego, na wniosek pełnomocnika pozwanej Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu analizy porównawczej pisma i badań pisma ręcznego M. F. na okoliczności podane wyżej.

Ze złożonej przez biegłego ekspertyzy pisma ręcznego i podpisów wynika w sposób jednoznaczny, że podpis złożony pod wekslem, tj.: zapisy ręczne w postaci podpisu o treści: (...), znajdujące się na 'Wekslu', z dnia 16.11.2009 r. nie jest podpisem własnoręcznym i autentycznym pozwanej B. Z.. Zapisy ręczne, na kwestionowanym wekslu, o treści: „A. Z. ul. (...) B. Z. ul. (...)” również nie zostały nakreślone przez pozwaną.

Biegły wydał powyższą opinię biorąc pod uwagę autentyczne wzory grafizmu pozwanej B. Z. w postaci kreślonych bezwplywowo zapisów ręcznych, słownych i liczbowych oraz podpisów o treści: (...), znajdujących się na dokumentach z akt przedmiotowej sprawy oraz zapisów ręcznych, słownych i liczbowych oraz 6 podpisów o treści: (...), znajdujące się na 'Podaniu - kwestionariuszu paszportowym', z dnia 24.06.2005 r., zapisów ręcznych, słownych i liczbowych oraz 2 podpisów o treści: (...) i 1 podpisu o treści: „B. Z.”, znajdujących się na 'Wniosku o wydanie prawa jazdy', z dnia 24.01.2006 r., zapisów ręcznych, słownych i liczbowych oraz podpisu o treści: (...), znajdujących się na 'Wniosku o wydanie dowodu osobistego', z dnia 31.10.2006 r., zapisów ręcznych, słownych i liczbowych oraz podpisów o treści: (...), znajdujących się na 'Wniosku o wydanie dokumentu stwierdzającego tożsamość', z dnia 31.07.1995 r. oraz kreślonych na polecenie zapisów ręcznych, słownych oraz 23 podpisów o treści: „B. Z.”, znajdujących się na 2 białych kartkach, formatu A4, bez liniatury, jednostronnie, nakreślonych długopisem z niebieską pastą kryjącą, dnia 14.05.2014 r., poświadczonych przez Notariusz I. M..

Biegły poddał materiał dowodowy szczegółowej analizie w celu stwierdzenia jego wartości identyfikacyjnej. Po dokonanych oględzinach materiał dowodowy zakwalifikowano do dalszych badań.

W wyniku badań graficzno-porównawczych, w obrębie zapisów ręcznych na kwestionowanym wekslu, ustalono, iż zapisy o treści: „A. Z. ul. (...) B. Z. ul. (...)”, zostały nakreślone przez tą samą osobę, która nakreśliła materiał dowodowy. Ujawniono takie cechy zbieżne grafizmu jak m.in. ogólny wygląd pisma, sposób wiązania gramm, impuls pisma, kształt oraz miejsce inicjowania i finalizowania owali, następstwo znaków graficznych w adekwatnych konstrukcjach graficznych, kształt określonych pętlic, wielkość pasma śródliniowego, nachylenie pisma czy kształty i konstrukcje poszczególnych liter. Materiał ten został włączony do dalszych badań, w charakterze materiału dowodowego.

Biegły dokonał szczegółowej analizy porównawczej pomiędzy zakwestionowanymi zapisami a dostarczonym materiałem porównawczym, zgodnie z metodyką badań pismoznawczych (metodą graficzno – porównawczą) i przedstawił ją w formie opisu wraz z podsumowującym wnioskiem. Przebieg badań zilustrowano wskazując niektóre z cech dystynktywnych. W wyniku porównań ustalono szereg cech rozbieżnych.

Dostrzeżono następujące różnice: cieniowanie linii graficznej, impuls pisma - w adekwatnych konstrukcjach graficznych, tempo i dynamika kreślenia, następstwo znaków graficznych - w adekwatnych konstrukcjach graficznych, sposób wiązania gramm, kształt określonych pętlic, kształt poszczególnych krzywizn oraz zależności wielkościowe i kątowe występujące między nimi, szerokość pisma, kształt i konstrukcja majuskuły (...), kształt i konstrukcja minuskuły „1”, kształt wewnętrznej pętlicy korpusu minuskuły „a”, kształt i konstrukcja minuskuły „n” - w zapisach dowodowych minuskuła ta ma charakter kątowy, w zapisach porównawczych girlandowy lub girlandowo-pętlicowy, kształt i konstrukcja ramion minuskuły „k” oraz sposób i miejsce wiązania ich z trzonem tej litery, kształt, konstrukcja i nachylenie elementu nadlinijnego majuskuły Z, kształt minuskuły „s” oraz kształt i konstrukcja: majuskuł: (...) i JP”, minuskuł: „d”, „1”, „m”, „ń”, „o”, „u”, „y”, „z”, a także cyfr: „2”, „3”, „6”, „7”.

Na podstawie przeprowadzonych badań udało się biegłemu ustalić, że podpis złożony pod wekslem, tj.: zapisy ręczne w postaci podpisu o treści: (...), znajdujące się na 'Wekslu', z dnia 16.11.2009 r. nie jest podpisem własnoręcznym i autentycznym pozwanej B. Z.. Zapisy ręczne, na kwestionowanym wekslu, o treści: „A. Z. ul. (...) B. Z. ul. (...)”.

nakreślone przez tą samą osobę, która nakreśliła materiał dowodowy, również nie zostały nakreślone przez pozwaną (opinia – k. 276 – 282 i opinia uzupełniająca – k. 317 - 318).

Zdaniem Sądu opinia biegłego jest miarodajna i może stanowić podstawę do poczynienia ustaleń w niniejszej sprawie. Jest sporządzona rzeczowo i profesjonalnie. Biegły sporządzając opinię wziął pod uwagę cały dostępny materiał porównawczy i w sposób jasny i czytelny wskazał dostrzeżone różnice w analizowanym materiale dowodowym i dostępnym materiale dowodowym. Opinia nie budzi żadnych wątpliwości. Fakt, że przebieg badań zilustrowano wskazując tylko niektóre z cech dystynktywnych, a nie wszystkie te cechy, nie może dyskwalifikować wyników badań biegłego. Biegły w opinii uzupełniającej złożonej na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2015 r. wyjaśnił, że materiał, z którego korzystał zawarty został na stronie 3 opinii. Znajduje się tam zarówno materiał wpływowy, jak i bezwzględny. Tablice poglądowe są natomiast jedynie dla wskazania niektórych cech. Biegły podkreślił, że przy badaniach bierze pod uwagę wszystkie podpisy, którymi dysponuje.

Opinia sporządzona przez biegłego M. F. koresponduje zresztą z opinią sporządzoną przez biegłego W. B., z której wynika, że badany podpis prawdopodobnie nie został nakreślony przez B. Z..

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należy stwierdzić, że powód nie udowodnił istnienia jakiegokolwiek zobowiązania pozwanej, na które powoływał się w pozwie. Pozwana

B. Z. nie złożyła podpisu na wekslu, który stanowi podstawę żądań powoda.

Jednym z elementów formalnych weksla własnego jest podpis wystawcy weksla, (art. 101 Prawa wekslowego). Podpis wystawcy weksla jest również istotnym warunkiem ważności weksla. Dopiero na skutek podpisania weksla powstaje bowiem zobowiązanie wekslowe wystawcy weksla względem posiadacza weksla. Własnoręczny podpis jest istotną przesłanką zobowiązania wekslowego, przy czym z weksla nie może odpowiadać osoba, którą na wekslu podpisała osoba inna, choćby z jej upoważnienia, bez względu czy weksel był blankowy czy też nie (zob. M. Czarnecki. JL Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz Wydawnictwo CH Beck, Warszawa 2000, str. 166). Skoro pozwana B. Z. nie podpisała weksla, to nie powstała jej odpowiedzialność wekslowa względem powoda. Warunkiem odpowiedzialności wekslowej wystawcy weksla jest bowiem, aby podpis na wekslu rzeczywiście pochodził od wystawcy weksla. Z tego względu, zarzut braku roszczenia powoda względem pozwanej jest zasadny. Powództwo w stosunku do pozwanej winno ulec oddaleniu.

W świetle powyższych dowodów należy stwierdzić, że pozwanej nie przysługuje legitymacja bierna do występowania w niniejszej sprawie.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd w pkt 1 uchylił wyrok zaoczny wydany w dniu 5 czerwca 2013 r. w stosunku do pozwanej B. Z. i oddalił powództwo wobec niej w całości.

W odniesieniu do pozwanego A. Z. powództwo było zasadne i podlegało uwzględnieniu. Sąd nie podzielił zarzutów podniesionych przez pozwanego w stosunku do żądania pozwu.

Zważyć należy, że wzajemne prawa i obowiązki stron umowy regulowała umowa leasingu operacyjnego zawarta między (...) s.c. Z. A., Z. B. z siedzibą w W. jako leasingobiorcą, a leasingodawcą Inwestor Sp. z o.o. z siedzibą w O..

Zgodnie z § 55 i 56 Warunków Umowy Leasingu Operacyjnego stanowiących integralną część umowy leasingobiorca zobowiązany jest do zwrotu przedmiotu leasingu niezwłocznie po zakończeniu umowy leasingu. W przypadku niezwrócenia przedmiotu leasingu w terminie 7 dni po zakończeniu umowy leasingodawca ma prawo naliczyć karę umowną z tytułu bezumownego korzystania z rzeczy w wysokości 1/30 średniej opłaty leasingowej za każdy dzień bezumownego korzystania oraz obciążyć leasingobiorcę kosztami przejęcia przedmiotu w wysokości nie niższej niż 1/2 średniej opłaty leasingowej.

Przedmiotowe zobowiązanie ma charakter samoistny w stosunku do treści umowy leasingu operacyjnego, a ww. zapisy umowy odwołują się do przepisów o ochronie własności, a w szczególności roszczeń właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi rzeczy.

W świetle twierdzeń strony powodowej należy przyjąć, że roszczenie zabezpieczone wekslem dotyczy należności z tytułu kar umownych należnych leasingodawcy na podstawie § 56 ogólnych warunków umowy leasingu za każdy dzień bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu po jego zakończeniu. Nie ulega wątpliwości, że w ramach upoważnienia zawartego w § 22 Warunków Umowy Leasingu Operacyjnego mieści się prawo do wypełnienia weksla o naliczenie kary umownej z tytułu niezwrócenia przedmiotu leasingu. Bezumowne korzystanie z przedmiotu leasingu przez pozwanych po zakończeniu umowy spowodowało zadłużenie wynikające z tej umowy i stanowiło podstawę do naliczenia kar umownych oraz wypełnienia weksla.

Powyższe okoliczności były znane pozwanemu, który podpisał umowę leasingu operacyjnego. Za niezasadny należy uznać zarzut pozwanego, iż brak jest wskazania, na jakiej podstawie powstało zobowiązanie pozwanych, w szczególności nie powołano konkretnego postanowienia Umowy bądź przepisu prawa, z którego wynikałoby roszczenie.

Nie można także przyjąć, że wszelkie roszczenie leasingodawcy wygasły z chwilą wygaśnięcia umowy leasingu, co nastąpiło w dniu 30 kwietnia 2001 r. Umowa przewidywała bowiem możliwość powstania roszczeń na skutek niezwrócenie przedmiotu leasingu, które zostały wyżej omówione.

Za niezasadny należało również uznać zarzut nieważności weksla z powodu zmiany jego treści.

„Weksel jest dokumentem sporządzonym w formie przewidzianej przez prawo, zawierającym bezwarunkowe zobowiązanie do zapłaty określonej osobie sumy pieniężnej, w ustalonym terminie i miejscu przez wystawcę lub osobę przez niego wskazaną, którego egzekucja wyposażona jest w specjalny rygor.” (por. M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wydanie 2, Warszawa 2000, s. 16). Weksel, z którego powód wywodzi swe roszczenia był wekslem własnym niezupełnym, który poprzez uzupełnienie go o brakujące elementy, przekształcił się w weksel własny. Zgodnie z art. 101 prawa wekslowego, weksel własny zawiera: nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono; przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej; oznaczenie terminu płatności; oznaczenie miejsca płatności; nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana; oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksla, podpis wystawcy weksla. Prawo wekslowe pozwala na wystawienie weksla, który w chwili wystawiania nie zawiera wszystkich elementów niezbędnych dla jego ważności określonych w art. 1 i art. 2 oraz art. 101 i art. 102 prawa wekslowego, tj. tzw. weksla in blanco. Może być to zarówno weksel własny, jak i trasowany.

W ocenie Sądu weksel, który jest wekslem własnym został wypełniony przez powoda na zabezpieczenie roszczeń pieniężnych wynikających z umowy leasingu, zgodnie z wymogami co do formy określonymi w art. 101 i 102 ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe.

Jako niedopuszczalne należało ocenić również zarzuty pozwanego odnoszące się do stosunku podstawowego łączącego go z leasingodawcą.

W przedmiotowej sprawie weksel został wypełniony przez remitenta - spółkę Inwestor, która następnie przez prawidłowy indos przeniosła weksel - już wypełniony- na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., a następnie na powoda. Zgodnie z art. 10 prawa wekslowego, wystawca tj. pozwany nie może wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do zawartego porozumienia, chyba że posiadacz - powód nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Istotą art. 10 i 17 prawa wekslowego jest brak konieczności wykazania przez wierzyciela wekslowego istnienia podstawy tego zobowiązania w stosunku cywilnoprawnym łączącym wystawcę i remitenta. Przepisy te pozwalają na złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksla i remitenta w drodze zarzutów

dopuszczonych przez prawo wekslowe. Ich konstrukcja wpływa na rozkład ciężaru dowodu w procesie, w którym powód dochodzi należności z weksla. Przepisy te obciążają dłużnika wekslowego ciężarem udowodnienia okoliczności wymienionych w art. 10 i 17 prawa wekslowego, w celu zwolnienia się z zobowiązania wekslowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 r., V CSK 71/08, Lex 485921).

Jeżeli w niniejszej sprawie pozwany bronił się zarzutami odnoszącymi się do stosunku podstawowego łączącego go z pierwszym posiadaczem weksla, wypełnieniem weksla niezgodnie z porozumieniem, to należało w pierwszej kolejności ustalić, czy powód nabył weksel w drodze indosu w dobrej wierze, czy też przy nabyciu działał on w złej wierze lub z rażącym niedbalstwem. Zła wiara nabywcy zachodzi, jeżeli wiedział on, że weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Ze złą wiarą zostało zrównane rażące niedbalstwo, które zachodzi wówczas, gdy nabywca przy dołożeniu elementarnej staranności mógł się dowiedzieć, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem.

W przypadku podniesienia zarzutu wynikającego z prawa wekslowego tj. zarzutu na gruncie chociażby art. 10 tj. wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem ciężar dowodu zawarcia umowy regulującej sposób wypełnienia weksla oraz wypełnienia weksla niezgodnie z umową ciąży na wekslowo zobowiązanym (orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 1928 r., I C 2161/27, Z. O.. SN 1928, poz. 40; z dnia 12 stycznia 1934 r.). Wobec czego uznać należy że to na stronie pozwanej spoczywał obowiązek przedstawienia dowodów i argumentów świadczących o zasadności podniesionych przezeń zarzutów.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, że powód przy nabyciu przedmiotowego weksla działał w złej wierze. Niewystarczające dla stwierdzenia złej wiary lub rażącego niedbalstwa powoda było przekonanie pozwanego uzasadnione okolicznościami sprawy dotyczącej zapłaty na podstawie weksla wszczętej przeciwko P. P. (2). Zdaniem pozwanego powyższa sprawa stanowi dowód na współpracę Inwestora i (...) w zakresie dochodzenia roszczeń wekslowych i świadczy o pozorności indosu wekslowego, co najmniej w zakresie dokonanego przez Inwestora indosu na (...).

Zważyć należy, że przedmiotowa sprawa jest inną sprawą niż sprawa, której stroną był P. P. (2). Pozwani nie wskazali żadnych dowodów, z których wynikałoby jakich dokładnie roszczeń i z jakiego tytułu dotyczyła wspomniana sprawa. Analogia pomiędzy ww. sprawą, a sprawą niniejszą, nawet jeśli istnieje, nie wskazuje jeszcze na istnienie złej wiary po stronie powoda.

Aby wykazać złą wiarę pozwani winni byli udowodnić, że powód nabywając weksle w drodze indosu wiedział, że weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Taki dowód w sprawie nie został przeprowadzony. Powód podniósł, że został zapewniony przez (...) Sp. z o.o., że wierzytelność z weksla jest bezsporna, wymagalna, nieobciążona, niezajęta i nieobjęta zakazem zbywania oraz nieprzedawniona.

W wyroku z dnia 21 kwietnia 2010 r.. V CSK 369/09 Sąd Najwyższy stwierdził, że wskazane w art. 17 prawa wekslowego nabycie weksla świadomie na szkodę dłużnika zachodzi wtedy, gdy indosatariusz, nabywając weksel, działa świadomie na szkodę dłużnika, tj. wiedząc o istnieniu zarzutów dłużnika wynikających ze stosunku podstawowego, nabywa weksel w celu uniemożliwienia dłużnikowi podniesienia tych zarzutów.

Wskazać należy, że pozwani w żaden sposób nie wykazali złej wiary lub rażącego niedbalstwa przy nabyciu przedmiotowego weksla przez powoda. Nie wykazali też, że powód nabywając weksel działał świadomie na ich szkodę. W tej sytuacji zasadnym jest przyjęcie, że pozwanemu nie przysługują zarzuty dotyczące stosunku podstawowego (umowa leasingu) i niezgodnego z deklaracją wypełnienia weksla.

Tymczasem większość okoliczności podniesionych przez pozwanego mogłaby być badana tylko w ramach oceny stosunku podstawowego i zarzutu niezgodnego z deklaracją wekslową wypełnienia weksla, co w przedmiotowym postępowaniu z uwagi na art. 10 prawa wekslowego jest niedopuszczalne. Wskazać ponadto należy, że skutecznie podniesiony zarzut wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie powoduje nieważności weksla, jak też nie uchyla w każdym przypadku w całości zobowiązania wekslowego wystawcy, lecz je jedynie ogranicza

bądź modyfikuje. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w orzeczeniu z dnia 8 maja 1997 r., sygn. akt II CKN 158/97 wypełnienie weksła podpisanego in blanco może być tylko wówczas uważane za niezgodne z wolą dłużnika, jeżeli sprzeciwia się ono wyraźnie oświadczonej wobec wierzyciela wekslowego woli dłużnika. Dłużnik będzie odpowiadał, ale wyłącznie w takich granicach, jakie odpowiadają jego woli.

Za niezasadny należy także uznać podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia należności dochodzonych pozwem.

Zgodnie z art. 229 § 1 k.c. roszczenia właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot pożytków lub o zapłatę ich wartości, jak również roszczenia o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. Z okoliczności sprawy wynika, iż pozwani nie zwrócili przedmiotu leasingu i z tego też powodu nie można mówić o przedawnieniu roszczeń.

Również mając na uwadze treść art. 70 prawa wekslowego nie można mówić o przedawnieniu roszczenia, albowiem zgodnie z treścią tego przepisu roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech, licząc od dnia płatności weksłu. Odnosi się to także do weksła in blanco (v. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie sygn. akt V CSK 323/07).

Przedawnienie roszczenia, będącego przedmiotem stosunku podstawowego, ma znaczenie tylko w terminie wypełnienia weksła i może być podnoszone przez wystawcę weksła wyłącznie w ramach zarzutu wypełnienia go niezgodnie z umową, co jak wyżej wyjaśniono jest w przedmiotowej sprawie niedopuszczalne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2004 r., VCK 228/04, OSP 2005/11/130).

Podstawa uzupełnienia weksła w przedmiotowej sprawie była związana wyłącznie z zabezpieczeniem roszczeń przysługujących właścicielowi mogących powstać po zakończeniu właściwej umowy.

Zobowiązanie wekslowe wystawcy weksła własnego jest stosunkiem prawnym odrębnym względem leżącego u jego podstaw zobowiązania z umowy. W tej sprawie podstawą powództwa było wyłącznie zobowiązanie wekslowe. Terminy zaś przedawnienia roszczeń powstałych ze stosunków wekslowych regulują art. 70 i 71 prawa wekslowego.

Roszczenia spółki Inwestor nie uległy przedawnieniu w dacie wypełnienia przedmiotowego weksła. W związku z tym spółka Inwestor była uprawniona do wypełnienia weksła o kwotę wynikającą z naliczonych kar umownych w wysokości 1/30 średniej opłaty leasingowej za każdy dzień bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu przez dotychczasowego leasingobiorcę zgodnie z § 56 warunków umowy leasingu operacyjnego.

Należy zgodzić się z twierdzeniami powoda, że w realiach niniejszej sprawy nie ma zastosowania art. 5 k.c. Przede wszystkim pozwani nie wskazali, jakie konkretnie zasady współzycia społecznego miałyby przemawiać za oddaleniem powództwa w niniejszej sprawie. Zawierając umowę leasingu operacyjnego pozwani działali w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zaś wystawiając weksel in blanco podjęli związane z tym ryzyko. Umowa w swojej treści była jasna – po zakończeniu umowy leasingu leasingobiorca powinien był zwrócić przedmiot leasingu. Pozwany w tym zakresie nie wywiązał się z umowy i sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem nie zwrócił. W związku z powyższym nie może się powoływać na zasady współzycia społecznego w celu uniknięcia zapłaty należności dochodzonej pozwem.

Przytoczone wyżej postanowienia umowy zdecydowały również o tym, że pozwani nie mogli nabyć przedmiotu leasingu w drodze zasiedzenia. Nie było po stronie pozwanych uzasadnionych podstaw do twierdzenia, iż przedmiot leasingu stał się ich własnością i nie można im przypisać dobrej wiary.

Pozwany zakwestionował też wysokość kwoty, na którą weksel został wypełniony, nie wskazując jednocześnie żadnego dowodu w tej materii. Dołączone przez powoda wyliczenie kwoty dochodzonej pozwem nie budzi wątpliwości. W ocenie Sądu powód w sposób wyczerpujący przedstawił kwoty wchodzące w skład sumy, na którą wypełniony został weksel. Powołał się również na podstawy do ich wyliczenia wynikające ze stosunku podstawowego (umowa leasingu).

Pozwany A. Z. na żadnym etapie sprawy nie kwestionował ważności umowy leasingu. Z uwagi na brak realizacji płatności przez pozwanego wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z leasingowanych rzeczy – co jest okolicznością bezsporną – zmaterializowały się przesłanki warunkujące wypełnienie weksła.

Wskazać należy, że na stronie pozwanej ciążył obowiązek udowodnienia, że wierzytelność w kwocie określonej w wekslu nie istnieje lub istnieje w innej wysokości. Kwotę wskazaną w uzupełnionym przez powoda wekslu obejmuje domniemanie prawdziwości. Strona powodowa (jako wierzyciel wekslowy) nie miał obowiązku udowodnienia tego, że kwota przez niego wskazana jest prawidłowa i zgodna z wolą zobowiązanego wekslowo. Przytoczyć warto w tym miejscu wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 marca 2005 r. (sygn. akt I ACa 1413/2004, LexPolonica nr 409002), w którym wyrażono stanowisko, że: „w procesie wekslowym dowód przeciwny, a więc nieistnienia wierzytelności (argumentum a fortiori), zostaje przerzucony na dłużnika, a to w związku z domniemaniami istnienia wierzytelności, które powstało na skutek wystawienia i wydania weksła”.

W kwestii odsetek, zastosowanie będzie miał przepis art. 48 ust. 1 prawa wekslowego w odniesieniu do art. 5 teżej ustawy - przy wekslach wystawionych i płatnych w Polsce posiadacz weksła może żądać odsetek ustawowych od dnia płatności do dnia faktycznej zapłaty weksła, a w innych wekslach odsetek w wysokości sześć od stu.

Na podstawie tego przepisu powód ma prawo domagania się odsetek od dłużnej sumy od dnia płatności weksła.

Ustosunkowując się do zarzutów pozwanego w tym zakresie, odnoszących się również do braku przedstawienia weksła do zapłaty, wskazać należy, że za równoznaczne z przedstawieniem weksła do zapłaty pozwanym uznać należy doręczenie im odpisu pozwu z załącznikami (w tym odpisu weksła). Celem przedstawienia weksła do zapłaty jest umożliwienie dłużnikowi zbadania legitymacji formalnej posiadacza wekslowego. W przypadku, gdy dłużnikowi zostaje doręczony odpis pozwu wraz z odpisem weksła, którego oryginał znajduje się w aktach sprawy - warunek ten zostaje spełniony, albowiem pozwany będąc wezwany do spełnienia sumy wekslowej ma możliwość zapoznania się z treścią weksła (tak: Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 7 kwietnia 1933 roku, II CRw 597/33, OSN 1933/4/210; oraz w uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 lutego 1968 roku, 1 CZ 115/67, OSNC 1968/11/194).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd utrzymał w mocy wyrok zaoczny wydany w dniu 5 czerwca 2013 r. w stosunku do pozwanego A. Z..

Orzekając o kosztach postępowania Sąd oparł się na treści przepisu art. 98 k.p.c. W związku z tym, że powód wygrał proces w stosunku do pozwanego, natomiast co do pozwanej proces przegrał, należało na rzecz B. Z. zasądzić od powoda poniesione przez nią koszty postępowania, na które składały się: zaliczki na poczet opinii biegłych w łącznej kwocie 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika, którego wysokość na kwotę 3 600 zł ustalono na podstawie § 6 pkt 3 oraz § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 461) oraz koszty opłat skarbowych za udzielone pełnomocnictwa w łącznej kwocie 51 zł (pkt 4 wyroku).

W zakresie kosztów postępowania poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa w wysokości 735,51 zł, stanowiące niepokryte należności z tytułu wynagrodzenia biegłych, orzeczono na podstawie art. 83 ust 2 ustawy i art. 113 ust 1 z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.).